

Sygn. akt **II C 1146/17**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 maja 2022 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie II Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Magdalena Antosiewicz

Protokolant: Kamila Szymańska

po rozpoznaniu w dniu 27 maja 2022 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa M. S.

przeciwko (...) S.A. w W.

o zapłatę i ustalenie

I. oddala powództwo;

II. ustala, że powód M. S. winien ponieść koszty procesu w całości, przy czym szczegółowe wyliczenie kosztów procesu pozostawia referendarzowi sądowemu po uprawomocnieniu się orzeczenia.

Sygn. akt II C 1146/17

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 20 grudnia 2017 r. powód M. S. wniósł o zasądzenie od pozwanego (...) spółki akcyjnej w W. na jego rzecz kwot 178.925,49 zł i 93.587,40 CHF wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 20 grudnia 2017 r. do dnia zapłaty tytułem nienależnych świadczeń na podstawie art. 410 k.c. Powód wniósł także o zasądzenie od pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Powód wskazał, że na łączną kwotę 178.925,49 zł, dochodzoną niniejszym pozwem, składają się następujące świadczenia: 1) kwota 146.002,61 zł tytułem rat kapitałowo-odsetkowych uiszczonych na podstawie umowy kredytowej od dnia 28 stycznia 2008 r. do dnia 2 grudnia 2010 r.; 2) kwota 1.508,42 zł tytułem opłaty za przystąpienie do ubezpieczenia pomostowego w (...) S.A.; 3) kwota 8.759,43 zł tytułem pierwszej składki na ubezpieczenie niskiego wkładu własnego; 4) kwota 10.527,98 zł tytułem kolejnej składki na ubezpieczenie niskiego wkładu własnego pobranej w dniu 30 stycznia 2011 r.; 5) kwota 813,91 zł tytułem opłaty za ubezpieczenie; 6) kwota 11.313,14 zł tytułem składki ubezpieczeniowej od utraty pracy i poważnego zachorowania. Z kolei kwota 93.587,40 CHF, dochodzona niniejszym pozwem, objęła całe raty kapitałowo-odsetkowe uiszczone przez powoda w walucie CHF w okresie od dnia 26 stycznia 2011 r. do dnia 12 grudnia 2017 r.

W uzasadnieniu wskazano, że w dniu 20 grudnia 2007 r. powód zawarł z poprzednikiem prawnym pozwanego umowę o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF. Powód wskazał, że osią sporu niniejszego postępowania są klauzule waloryzacyjne zawarte w umowie kredytowej przewidujące waloryzację kwoty głównej kredytu (§ 1 ust. 3A w zw. z § 1 ust. 3 umowy kredytowej) do kursu waluty CHF oraz powodujące w konsekwencji wyliczenie rat od kwoty będącej równowartością w CHF kwoty kredytu w PLN (tj. waloryzowanej do CHF) oraz

klauzule powodujące ich przeliczenie z waluty CHF na PLN w datach wymagalności rat po kursie sprzedaży (§ 10 ust. 5 w zw. z § 10 ust. 1 umowy kredytowej). Powód zakwestionował w całości indeksację jako dopuszczalną przez prawo przed wejściem w życie tzw. ustawy antyspreadowej, jak też podniósł nieuczciwy charakter całego mechanizmu indeksacji.

W ocenie powoda z uwagi na zastrzeżenie w umowie kredytu elementu indeksacji, który wypacza elementy essentialia negotii umowa kredytu waloryzowanego jest sprzeczna wprost lub co najmniej stanowi obejście art. 69 ust.1 Prawa bankowego, a przez to umowa kredytu jest nieważna w całości na podstawie art. 58 § 1 i 3 k.c. Na wypadek nieuwzględnienia argumentacji przedstawionej powyżej powód podniósł, że w umowie kredytu nie doszło do określenia essentialia negotii, jak tego wymaga art. 353 § 1 k.c. W umowie nie określono bowiem kształtu elementów przedmiotowo istotnych, tj. tego na czym w ogóle polega indeksacja oraz wartości elementów przedmiotowo istotnych, tj. kwoty kredytu w CHF, wartości kredytu podlegającego spłacie oraz zasad spłaty kredytu, co powoduje upadek umowy w całości. Powód wskazał dodatkowo, że umowa kredytu narusza zasady współzycia społecznego, a przez to jest nieważna na podstawie art. 58 § 2 k.c.

W uzasadnieniu wskazano również, że cała indeksacja jest nieuczciwa i niejednoznaczna w rozumieniu art. 385¹ k.c., a nie tylko postanowienia umowy odsyłające do kursu z tabeli kursów walut obcych, przy czym nieuczciwość tych postanowień prowadzi do braku możliwości utrzymania umowy kredytu w PLN ze stawką LIBOR z uwagi na treść art. 56 k.c. oraz art. 353¹ k.c., a ponadto z uwagi na to, że brak kursu kupna powoduje brak określenia kwoty kredytu w CHF.

Na wypadek uznania przez Sąd, że bezskuteczność postanowień umownych nie skutkuje upadkiem umowy, lecz wyłącznie usunięciem tych postanowień z umowy, w tym samej indeksacji, powód podniósł, że należą mu się nadpłaty, przy czym wartość tych nadpłat mieści się w ogólnej kwocie roszczenia (pозew – k. 2-98).

Pozwany (...) spółka akcyjna w W. wniósł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W pierwszej kolejności pozwany wskazał, że zarzuty strony powodowej o nieważności umowy kredytowej zawartej z bankiem w 2007 r. są bezpodstawne, a twierdzenie, że mechanizm waloryzacyjny zawarty w umowie nie wiąże powoda z uwagi na abuzywność tych klauzul, czy tym bardziej, że z tej przyczyny postanowienia te są dotknięte nieważnością – jest nieuzasadnione i nieudowodnione. Pozwany zwrócił uwagę, że w chwili zawierania umowy kredytu polskie prawo dopuszczało umowne klauzule waloryzacyjne. Możliwość zawierania umów o kredyt indeksowany do waluty obcej przed dniem 26 sierpnia 2011 r. wynikała z zasady swobody umów, gdyż wprowadzenie do umowy kredytu klauzuli indeksacyjnej nie sprzeciwiało się ani ustawie, ani zasadom współzycia społecznego, ani też naturze stosunku prawnego.

Kredytodawca wskazał, że na dzień zawarcia umowy wszystkie elementy przedmiotowo istotne były zawarte w umowie kredytu. Pozwany nie zgodził się z argumentacją strony powodowej o naruszeniu przez bank obowiązku podawania kredytobiorcy całkowitych kosztów kredytu, gdyż powszechnie uznaje się, że dotyczy to kosztów znanych w chwili przedstawiania informacji, a kursy walutowe ze swej natury nie są do przewidzenia, ponieważ charakteryzują się zmiennością wyznaczaną przez czynniki rynkowe niezależne od obu stron umowy.

Pozwany zwrócił uwagę, że powód miał możliwość spłaty zaciągniętego kredytu waloryzowanego kursem CHF bezpośrednio w walucie z pominięciem kursów CHF ustalanych przez bank co najmniej od lipca 2009 r., a przy zaciąganiu kredytu świadomie dokonał wyboru kredytu waloryzowanego kursem waluty choć zapoznano go dokładnie z ryzykiem walutowym.

W uzasadnieniu wskazano również, że pozwany nie kształtuje kursów walutowych w sposób dowolny. Od chwili zawarcia umowy z powodem bank stosuje bowiem zasady ustalania kursów, które zostały wprowadzone formalnie do umowy w kwietniu 2009 r. w zmienionym Regulaminie udzielania kredytów i pożyczek. Postanowienia Regulaminu

wskazują na katalog istniejących obiektywnie czynników, niezależnych od woli banku, wpływających na ustalanie kursów walutowych przez bank, którymi tenże się kieruje przy ustalaniu kursów walutowych i spreadu. Pozwany wskazał, że treść tych klauzul potwierdza to, że bank nie ma dowolności w zakresie podejmowania decyzji dotyczących ustalania wysokości kursów walut i spreadu, gdyż wskazują one na obiektywnie istniejące, niezależne od banku okoliczności odnoszące się do uwarunkowań ekonomicznych, których zaistnienie skutkuje zmianą kursów. Zdaniem pozwanego ryzyko kursowe w umowie kredytowej spoczywało na każdej ze stron w takim samym stopniu.

Pozwany podniósł zarzut przedawnienia roszczenia co do kwoty 8.759,43 zł dochodzonej pozwem, stanowiącej pierwszy koszt z tytułu ustanowienia zabezpieczenia spłaty kredytu w postaci ubezpieczenia niskiego wkładu własnego z uwagi na upływ 10-letniego okresu przedawnienia (odpowiedź na pozew – k. 565-629).

W piśmie procesowym z dnia 6 grudnia 2019 r. powód rozszerzył powództwo i wniósł dodatkowo o zasądzenie kwoty 11.685,35 CHF wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 6 grudnia 2019 r. do dnia zapłaty jako świadczenia nienależnego na podstawie art. 410 k.c. oraz o ustalenie, że umowa kredytowa nr (...), zawarta pomiędzy nim a pozwanym w dniu 20 grudnia 2007 r. jest nieważna (pismo procesowe powoda z dnia 6 grudnia 2019 r. – k. 1213-1217v).

W piśmie procesowym z dnia 2 marca 2020 r. pozwany wniósł o oddalenie powództwa również w zakresie żądań objętych rozszerzeniem powództwa (pismo procesowe pozwanego z dnia 2 marca 2020 r. – k. 1259-1284).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Po ukończeniu 7 roku życia M. S. wyjechał z rodzicami za granicę. Mieszkał głównie w Niemczech, później także w Kanadzie (V.), gdzie pracował jego ojciec. Do Polski wrócił po ukończeniu (...) roku życia. M. S. zamieszkał w K., gdzie rozpoczął 2-letnie studia uzupełniające. Następnie wyjechał do B., ponieważ otrzymał tam propozycję pracy. W B. mieszkał od 2004 r. do czerwca 2012 r. Aktualnie M. S. zamieszkuje w K. (zeznania powoda M. S. – k. 1227v-1229).

W dniu 3 kwietnia 2007 r. M. S. zawarł z (...) Bank S.A. w W. – Oddział (...) umowę kredytu hipotecznego nr (...) indeksowanego do CHF. Bank udzielił kredytobiorcy kredytu w kwocie 287.910 zł indeksowanego kursem CHF na warunkach określonych w umowie i Regulaminie. Kredyt miał być przeznaczony na zakup mieszkania na rynku pierwotnym w wysokości 287.910 zł, położony w P. przy ul. (...) (ul. (...)) i wypłacony na rachunek dewelopera wskazany w dyspozycji uruchomienia środków (umowa kredytu hipotecznego – k. 678-681; opinia o kredycie – k. 676).

W dniu 23 lipca 2007 r. M. S. zawarł z (...) Bank S.A. w W. – Oddział (...) kolejną umowę kredytu hipotecznego nr (...) indeksowanego do CHF. Na mocy zawartej umowy bank udzielił kredytobiorcy kredytu w kwocie 264.750 zł indeksowanego kursem CHF na warunkach określonych w umowie kredytu oraz Regulaminie. Strony umowy postanowiły, że kredyt zostanie przeznaczony na zakup nieruchomości na rynku wtórnym w wysokości 194.750 zł, położonej w P. przy ul. (...) o powierzchni 32,1 m⁽²⁾ oraz jej wykończenie w wysokości 70.000 zł (umowa kredytu hipotecznego – k. 666-669; opinia o kredycie – k. 665).

M. S. zgłosił się do firmy doradztwa finansowego (...) S.A. w celu uzyskania kredytu na konsolidację zaciągniętych wcześniej kredytów oraz pozyskania finansowania na nabycie kolejnego lokalu mieszkalnego. Doradca stwierdził, że klient nie ma zdolności na kredyt w walucie polskiej i zaproponował kredyt waloryzowany kursem franka szwajcarskiego w (...) Banku S.A. Oferta ta została przedstawiona jako najkorzystniejsza. W tym czasie M. S. mieszkał i pracował w B.. Korespondencja między klientem a doradcą finansowym była prowadzona telefonicznie oraz za pośrednictwem wiadomości e-mail. Do spotkania w siedzibie firmy (...) S.A. doszło tylko raz. M. S. miał możliwość zadawania pytań pośrednikowi finansowemu, w szczególności klient mógł zapytać o poszczególne zapisy umowy. M. S. liczył się z ryzykiem produktu, o który się ubiegał (zeznania powoda M. S. – k. 1227v-1229).

M. S. zwrócił się w dniu 11 grudnia 2007 r. do (...) Banku S.A. z prośbą o refinansowanie kredytów na zakup nieruchomości położonej w P. przy ul. (...) oraz nabycie nieruchomości od dewelopera działającego pod firmą (...)

S.A. M. S. zaproponował dodatkowe zabezpieczenie w postaci nieruchomości położonej w P. przy ul. (...), która to nieruchomość została obciążona hipoteką na rzecz (...) (pismo M. S. z dnia 11 grudnia 2007 r. – k. 657).

W dniu 12 grudnia 2007 r. M. S. zawarł z Bankiem (...) S.A. we W. umowę o kredyt budowlano-hipoteczny nr (...). Na podstawie zawartej umowy bank udzielił kredytobiorcy kredytu budowlano-hipotecznego w wysokości 135.598 zł w celu sfinansowania zakupu lokalu mieszkalnego położonego w P. przy ul. (...) na rynku pierwotnym ((...) – umowa przedwstępna z dnia 22 maja 2006 r.) (umowa o kredyt budowlano-hipoteczny – k. 659-663).

M. S. zwrócił się do (...) Banku S.A. (obecnie (...) S.A.) o udzielenie kredytu z przeznaczeniem na refinansowanie kredytów. W piśmie zawnioskowano o udzielenie kredytu w CHF w kwocie 230.000 zł (kwota kredytu) na okres 30 lat. We wniosku zaproponowano system spłaty w postaci równych rat kapitałowo-odsetkowych i termin spłaty na 28 dzień każdego miesiąca. Jako przedmiot kredytowania wskazano nieruchomość położoną w P. przy ul. (...) – lokal nr (...). M. S. wskazał, że posiada wykształcenie wyższe i jest zatrudniony na podstawie umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony w Sekretariacie Parlamentu Europejskiego jako członek personelu czasowego. Wnioskodawca oświadczył, że osiąga miesięczny dochód netto w kwocie 14.400 zł oraz diety z Parlamentu Europejskiego w wysokości 2.800 zł (wniosek o udzielenie kredytu – k. 650-655; potwierdzenie wysokości zarobków – k. 671; zaświadczenie – k. 672; umowa o pracę – k. 673).

Przy składaniu wniosku o udzielenie kredytu M. S. podpisał oświadczenie, w którym wskazał, że w przypadku przyznania mu kredytu/pożyczki hipotecznej w (...) wyraża zgodę na objęcie go ochroną ubezpieczeniową na warunkach określonych w grupowej umowie ubezpieczenia spłaty kredytu w zakresie: utrata pracy oraz poważne zachorowania, zawartej w dniu 18 czerwca 2007 r. pomiędzy (...) Bankiem S.A. a (...) S.A. (oświadczenie o przystąpieniu do umowy ubezpieczenia spłaty kredytu dla kredytobiorców (...) – k. 656).

W dniu 22 listopada 2007 r. M. S. podpisał oświadczenie, z którego wynikało, że pracownik (...) Banku S.A. przedstawił mu w pierwszej kolejności ofertę kredytu/pożyczki hipotecznej w polskim złotym i że po zapoznaniu się z tą ofertą zdecydował, że dokonuje wyboru oferty kredytu/pożyczki hipotecznej denominowanej w walucie obcej mając pełną świadomość ryzyka związanego z tym produktem, a w szczególności tego, że niekorzystna zmiana kursu waluty spowoduje wzrost comiesięcznych rat spłaty kredytu/pożyczki hipotecznej oraz wzrost całego zadłużenia. M. S. oświadczył ponadto, że został poinformowany przez pracownika (...) Banku S.A. o jednoczesnym ponoszeniu ryzyka zmiany stopy procentowej polegającym na tym, że w wyniku niekorzystnej zmiany stopy procentowej może ulec zwiększeniu comiesięczna rata spłaty kredytu/pożyczki oraz wartość całego zaciągniętego zobowiązania. M. S. oświadczył ponadto, że jest świadomy ponoszenia obu rodzajów ryzyk związanych z wybranym przez niego produktem kredytowym i że pracownik (...) Banku S.A. poinformował go również o kosztach obsługi kredytu w wypadku niekorzystnej zmiany kursu walutowego oraz zmiany stopy procentowej, tj. o możliwości wzrostu raty kapitałowo-odsetkowej (oświadczenie dla kredytów i pożyczek hipotecznych – k. 670).

W piśmie z dnia 11 grudnia 2007 r. M. S. zwrócił się do (...) Banku S.A. z prośbą o pozytywne rozpatrzenie jego wniosku o refinansowanie kredytu na zakup nieruchomości położonej w P. przy ul. (...) oraz nabycie nieruchomości od dewelopera (...) (pismo M. S. z dnia 11 grudnia 2007 r. – k. 657).

W związku z pozytywną weryfikacją zdolności kredytowej M. S., bank przychylił się do jego wniosku o udzielenie kredytu i w dniu 14 grudnia 2007 r. wydał pozytywną decyzję kredytową nr (...). W decyzji określono kwotę kredytu na 748.590,71 zł (decyzja kredytowa – k. 686-687v).

W dniu 17 grudnia 2007 r. kredytodawca zmienił wydaną wcześniej decyzję kredytową i wskazał, że kwota kredytu wyniesie 730.589,80 zł (decyzja kredytowa – k. 689-690v).

W dniu 20 grudnia 2007 r. bank po raz drugi zmienił decyzję kredytową i wskazał, że kwota kredytu będzie wynosić ostatecznie 754.209,54 zł (decyzja kredytowa – k. 692-695).

W dniu 20 grudnia 2007 r. M. S. zawarł umowę nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF z (...) Bank S.A. w W. (obecnie (...) S.A. w W.). Umowa o kredyt hipoteczny została zawarta przez strony według standardowego wzorca umownego stosowanego przez bank. Celem kredytu było refinansowanie dwóch kredytów hipotecznych udzielonych przez (...) Bank S.A. w W. – Oddział (...), refinansowanie kredytu budowlano-hipotecznego udzielonego przez Bank (...) S.A., finansowanie przedpłat na poczet budowy i nabycia lokalu mieszkalnego nr (...), położonego w P. przy ul. (...) oraz pokrycie składki ubezpieczenia kredytu od utraty pracy i poważnego zachorowania (§ 1 ust. 1A umowy). Kwota kredytu wynosiła 754.209,54 zł (§ 1 ust. 2 umowy), okres kredytowania 360 miesięcy, tj. od dnia 20 grudnia 2007 r. do dnia 28 grudnia 2037 r. (§ 1 ust. 4 umowy), a oprocentowanie kredytu na dzień wydania decyzji kredytowej wynosiło 3,58%, marża (...) zaś 0,80%. W okresie ubezpieczenia pomostowego kredytu jego oprocentowanie miało ulec podwyższeniu o 1,50 p.p. i wynieść 5,08%. Po zakończeniu okresu ubezpieczenia obniżenie oprocentowania kredytu o 1,50 p.p. miało nastąpić od daty spłaty najbliższej raty (§ 1 ust. 8 umowy). Jako wariant spłaty kredytu wskazano równe raty kapitałowo-odsetkowe (§ 1 ust. 5 umowy).

§ 1 ust. 3 umowy kredytu otrzymał brzmienie: „waluta waloryzacji kredytu: CHF”. W § 1 ust. 3A umowy zapisano, że „kwota kredytu wyrażona w walucie waloryzacji na koniec dnia 2007-12-19 według kursu kupna waluty z tabeli kursowej (...) Banku S.A. wynosi 354.638,42 CHF. Kwota niniejsza ma charakter informacyjny i nie stanowi zobowiązania banku. Wartość kredytu wyrażona w walucie obcej w dniu uruchomienia kredytu może być różna od podanej w niniejszym punkcie”. Kredytobiorca zobowiązał się do spłaty kapitału wraz z odsetkami miesięcznie w ratach kapitałowo-odsetkowych w terminach i kwotach zawartych w harmonogramie spłat (§ 10 ust. 1 umowy). Zgodnie z § 10 ust. 5 umowy „raty kapitałowo-odsetkowe oraz raty odsetkowe spłacane są w złotych po uprzednim ich przeliczeniu wg kursu sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A. obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14:50”. W § 12 ust. 5 umowy zapisano, że „wcześniejsza spłata całości kredytu lub raty kapitałowo-odsetkowej, a także spłata przekraczająca wysokość raty powoduje, że kwota spłaty jest przeliczana po kursie sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A., obowiązującym na dzień i godzinę spłaty”.

W § 9 ust. 1-2 umowy kredytu wskazano, że „kredyt oprocentowany jest według zmiennej stopy procentowej, która w dniu wydania decyzji kredytowej ustalona jest w wysokości określonej w § 1 ust. 8. Wysokość zmiennej stopy procentowej w dniu wydania decyzji kredytowej ustalona została jako stawka bazowa LIBOR 3M z dnia 2007-09-27 wynosząca 2,78%, powiększona o stałą w całym okresie kredytowania marżę (...) w wysokości 0,80%”.

W § 1 ust. 7A umowy zapisano, że opłata z tytułu przystąpienia do ubezpieczenia pomostowego w (...) S.A. wynosi 0,20% kwoty kredytu, tj. 1.508,42 zł. W § 1 ust. 7B umowy wskazano, że składka miesięczna tytułem generalnej umowy ubezpieczenia nieruchomości od ognia i innych zdarzeń losowych wynosi 0,0065% wartości nieruchomości. M. S. został objęty ubezpieczeniem spłaty kredytu w zakresie utraty pracy oraz poważnego zachorowania. Zgodnie z § 1 ust. 7D umowy, składka tytułem ubezpieczenia spłaty kredytu w zakresie utraty pracy oraz poważnego zachorowania wynosi: a) jednorazowo z góry za okres pierwszych dwóch lat – 1,5% od łącznej kwoty kredytu, płatna w dniu uruchomienia kredytu; b) miesięcznie z góry po dwóch latach – 4% miesięcznej raty kredytu, płatna w terminach spłaty kolejnych rat kapitałowo-odsetkowych. W § 1 ust. 8 postanowiono, że w przypadku rezygnacji kredytobiorcy z ubezpieczenia spłaty kredytu w zakresie utraty pracy oraz poważnego zachorowania marża oprocentowania kredytu zostanie zwiększona o 0,20 p.p.

W § 29 ust. 2 umowy kredytu M. S. oświadczył, że został dokładnie zapoznany z warunkami udzielania kredytu złotowego waloryzowanego kursem waluty obcej, w tym w zakresie zasad dotyczących spłaty kredytu i że w pełni je akceptuje. Kredytobiorca oświadczył ponadto, iż jest świadomy, że z kredytem waloryzowanym związane jest ryzyko kursowe, a jego konsekwencje wynikające z niekorzystnych wahań kursu złotego wobec walut obcych mogą mieć wpływ na wzrost kosztów obsługi kredytu. Z kolei w § 29 ust. 1 umowy kredytu kredytobiorca oświadczył, że został dokładnie zapoznany z kryteriami zmiany stóp procentowych kredytów obowiązującymi w (...) oraz zasadami modyfikacji oprocentowania kredytu i że w pełni je akceptuje.

Prawnym zabezpieczeniem kredytu było: 1) hipoteka kaucyjna wpisana na pierwszym miejscu do kwoty 430.917,62 zł ustanowiona na nieruchomości położonej w P. przy ul. (...) – lokal nr (...); 2) hipoteka łączna kaucyjna do kwoty 700.396,69 zł ustanowiona na nieruchomościach położonych w P. przy ul. (...) i przy ul. (...); 3) przelew na rzecz (...) praw z polisy ubezpieczenia od ognia i innych zdarzeń losowych nieruchomości obciążonej hipoteką w § 3 ust. 1 do wysokości sumy ubezpieczenia; 4) ubezpieczenie niskiego wkładu własnego kredytu w (...) S.A. na 36-miesięczny okres ubezpieczenia; 5) przelew praw z tytułu umowy grupowego ubezpieczenia spłaty kredytu w zakresie utraty pracy oraz poważnego zachorowania dokonany na warunkach określonych w oświadczeniu o przystąpieniu do umowy ubezpieczenia zawartych we wniosku kredytowym. Ubezpieczenie spłaty kredytu w (...) S.A. na okres przejściowy (ubezpieczenie pomostowe) oraz cesja wierzytelności na rzecz (...) z tytułu wniesionego wkładu budowlanego/przedpłat na poczet nabycia nieruchomości do czasu zakończenia inwestycji stanowiły prawne zabezpieczenia kredytu na okres przejściowy do czasu przedłożenia w (...) odpisu księgi wieczystej nieruchomości potwierdzającego prawomocny wpis hipotek, o której mowa w § 3 ust. 1 (§ 3 ust. 1-4, 6 umowy) (umowa nr (...) o kredyt hipoteczny waloryzowany kursem CHF z dnia 20 grudnia 2007 r. – k. 102-106v; zeznania powoda M. S. – k. 1227v-1229).

M. S. spotkał się z pracownikiem (...) Banku S.A. tylko raz, tj. w dniu podpisania umowy w oddziale banku w P.. Przed podpisaniem umowy M. S. zapoznał się z jej treścią (zeznania powoda M. S. – k. 1227v-1229).

Integralną częścią umowy kredytu był „Regulamin udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych w ramach (...)”. W rozdziale III § 1 ust. 2-3 Regulaminu wskazano, że „(...) udziela kredytów i pożyczek złotych waloryzowanych kursem następujących walut wymienialnych: USD/EUR/CHF/GBP/SEK według tabeli kursowej (...) Banku S.A. Kredyty/pożyczki waloryzowane mogą być udzielane zarówno posiadaczom (...), jak i osobom nieposiadającym takiego rachunku. Kredyt waloryzowany udzielany jest w złotych przy jednoczesnym przeliczeniu na wybraną przez kredytobiorcę walutę”. Z kolei w rozdziale VII § 23 ust. 2 i 3 Regulaminu zapisano, że „wysokość każdej raty odsetkowej lub kapitałowo-odsetkowej kredytu waloryzowanego kursem przyjętej waluty określona jest w tej walucie, natomiast jej spłata dokonywana jest w złotych po uprzednim jej przeliczeniu według kursu sprzedaży danej waluty obcej, określonym w tabeli kursowej (...) Banku S.A. na dzień spłaty. Wysokość rat odsetkowych i kapitałowo-odsetkowych kredytu waloryzowanego wyrażona w złotych, ulega comiesięcznej modyfikacji w zależności od kursu sprzedaży waluty, według tabeli kursowej (...) Banku S.A. na dzień spłaty”. W rozdziale VII § 26 ust. 2 Regulaminu wskazano, że „wcześniejsza spłata całości kredytu lub raty kapitałowo-odsetkowej kredytu waloryzowanego, a także spłata przekraczająca wysokość raty przeliczana jest po kursie sprzedaży danej waluty ogłaszanym na dzień spłaty” („Regulamin udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych w ramach (...)” – k. 696-704).

W dniu zawarcia umowy kredytu (...) Bank S.A. pobrał od M. S. kwotę 8.759,43 zł tytułem pierwszej składki na ubezpieczenie niskiego wkładu własnego kredytu w (...) S.A. (umowa nr (...) o kredyt hipoteczny waloryzowany kursem CHF z dnia 20 grudnia 2007 r. – k. 102-106v).

Kredyt udzielony umową nr (...) z dnia 20 grudnia 2007 r. został uruchomiony w dniu 27 grudnia 2007 r. i wypłacony w czterech transzach. W tym samym dniu (...) Bank S.A. wykonał trzy przelewy opiewające na następujące kwoty: 1) 276.000 zł na rzecz (...) Bank S.A. tytułem całkowitej spłaty kredytu hipotecznego udzielonego na podstawie umowy nr (...) z dnia 23 lipca 2007 r.; 2) 134.000 zł na rzecz (...) Banku (...) S.A. tytułem całkowitej spłaty kredytu budowlano-hipotecznego udzielonego na podstawie umowy nr (...) z dnia 12 grudnia 2007 r.; 3) 263.100 zł na rzecz (...) Bank S.A. tytułem całkowitej spłaty kredytu hipotecznego udzielonego na podstawie umowy nr (...) z dnia 3 kwietnia 2007 r. W dniu 27 grudnia 2007 r. z kwoty kredytu została pokryta składka ubezpieczenia kredytu od utraty pracy i poważnego zachorowania w wysokości 11.313,14 zł. W dniu 25 marca 2008 r. (...) Bank S.A. wypłacił na rzecz kredytobiorcy czwartą transzę kredytu w kwocie 69.796,40 zł, którą M. S. przekazał następnie deweloperowi (...) S.A. tytułem zapłaty za lokal nr (...) przy ul. (...) w P. (potwierdzenia realizacji przelewów – k. 706-708; potwierdzenie uruchomienia transzy kredytu – k. 711; potwierdzenie przyjęcia do realizacji przelewu z datą przysługą – k. 711v).

W dniu 27 grudnia 2007 r. M. S. uiscił na rzecz kredytodawcy kwotę 1.508,42 zł tytułem opłaty za przystąpienie do ubezpieczenia pomostowego w (...) S.A. (historia kredytu – k. 120-127).

W dniach 28 grudnia 2009 r., 28 stycznia 2010 r., 28 lutego 2010 r., 28 marca 2010 r., 25 maja 2010 r., 28 maja 2010 r. i 28 czerwca 2010 r. M. S. uiscił na rzecz kredytodawcy opłaty za ubezpieczenie w łącznej wysokości 813,91 zł (164,73 zł + 164,17 zł + 159,80 zł + 161,44 zł + 54,59 zł + 54,59 zł + 54,59 zł) (historia kredytu – k. 120-127).

W dniu 21 maja 2010 r. M. S. zawarł z (...) Bankiem S.A. aneks nr 1 do umowy o kredyt hipoteczny z dnia 20 grudnia 2007 r. Na mocy aneksu zmianie uległ m.in. zapis zawarty w § 1 ust. 1A umowy, który otrzymał następujące brzmienie: „Przeznaczenie środków z kredytu: 1) refinansowanie dwóch kredytów hipotecznych udzielonych przez (...) Bank S.A. w W. – Oddział (...); 2) refinansowanie kredytu budowlano-hipotecznego udzielonego przez Banki (...) S.A.; 3) finansowanie przedpłat na poczet budowy i nabycia lokalu mieszkalnego nr (...), położonego w P. przy ul. (...); 4) pokrycie składki ubezpieczenia kredytu od utraty pracy i poważnego zachorowania (aneks nr 1 do umowy o kredyt hipoteczny – k. 107-107v).

W dniu 24 sierpnia 2010 r. do (...) Banku S.A. wpłynął wniosek M. S. o karencję w spłacie kredytu. W uzasadnieniu wniosku kredytobiorca wskazał, że nie może terminowo spłacać rat kredytu, albowiem przez ostatni rok lokatorzy mieszkań, które wynajął nie płacili czynszu bądź robili to z opóźnieniem. M. S. podniósł, że pięć mieszkań, które wymagają remontów po wyprowadzkach lokatorów oraz spłacanie zadłużeń po lokatorach spowodowały, że płynność jego finansów została zachwiana. W uzasadnieniu kredytobiorca wskazał ponadto, że na stałe zamieszkuje w B. (wniosek o karencję w spłacie kredytu – k. 720).

W piśmie z dnia 14 grudnia 2010 r. M. S. wezwał (...) Bank S.A. do zwolnienia go z ubezpieczenia niskiego wkładu własnego kredytu w (...) S.A. W kolejnym piśmie z dnia 19 maja 2011 r. kredytobiorca ponownie poinformował bank o tym, że nie zgadza się na obciążenie go należnością z tytułu składki ubezpieczenia niskiego wkładu własnego kredytu (pisma kredytobiorcy z dnia 14 grudnia 2010 r. i z dnia 19 maja 2011 r. – k. 128-130).

W dniu 21 grudnia 2010 r. M. S. zawarł z (...) Bank S.A. aneks nr 2 do umowy nr (...) o kredyt hipoteczny. W § 1 ust. 1 aneksu zapisano, że „na wniosek kredytobiorcy z dnia 14 grudnia 2010 r. bank dokonuje zmiany waluty spłaty kredytu hipotecznego dla osób fizycznych w ramach (...) waloryzowanego kursem CHF w taki sposób i z takim skutkiem, że w całym okresie kredytowania począwszy od dnia wejścia w życie aneksu spłata rat będzie odbywała się bezpośrednio w walucie waloryzacji kredytu, tj. w CHF bez przeliczania wysokości raty na złote”.

W aneksie z dnia 21 grudnia 2010 r. kredytobiorca oświadczył, że jest świadomy konieczności zapewnienia na rachunku przeznaczonym do spłaty rat środków w walucie waloryzacji kredytu oraz możliwości spłaty kredytu w walucie waloryzacji CHF jedynie w formie bezgotówkowej wobec tego, iż bank nie prowadzi obsługi kasowej w tej walucie (aneks nr 2 do umowy o kredyt hipoteczny – k. 108-109v).

W dniu 30 stycznia 2011 r. M. S. uiscił na rzecz kredytodawcy kwotę 10.527,98 zł tytułem kolejnej składki na ubezpieczenie niskiego wkładu własnego kredytu w (...) S.A. (historia rachunku bankowego – k. 132-133v).

W dniu 13 listopada 2015 r. M. S. zawarł z kredytodawcą aneks do umowy o kredyt hipoteczny z dnia 20 grudnia 2007 r., na mocy którego termin spłaty kredytu został zmieniony na 12 dzień każdego miesiąca (aneks do umowy kredytowej – k. 110).

W okresie od dnia 28 stycznia 2008 r. do dnia 2 grudnia 2010 r. M. S. spłacał zadłużenie wynikające z umowy kredytu nr (...) w walucie polskiej. W tym okresie uiscił na rzecz banku kwotę łączną 146.002,61 zł, z czego na odsetki umowne przypadło 87.853,67 zł, na kapitał – 58.098,82 zł, a na odsetki karne – 50,12 zł. Od dnia 26 stycznia 2011 r. kredytobiorca dokonywał spłaty kredytu bezpośrednio we franku szwajcarskim. W okresie od dnia 26 stycznia 2011 r. do dnia 11 grudnia 2018 r. M. S. uiscił na rzecz banku łączną kwotę 104.642,74 CHF tytułem spłaty rat

kapitałowo-odsetkowych (historia kredytu – k. 111-127; lista operacji – k. 1218-1221; opinia biegłego sądowego z zakresu zarządzania, ekonomii, finansów i księgowości K. N. – k. 1329-1367).

Pismem z dnia 18 grudnia 2017 r. M. S. wezwał (...) S.A. do zapłaty kwot 170.181,06 zł i 93.587,40 CHF w związku z nieważnym charakterem umowy kredytowej nr (...). Kredytobiorca poinformował bank, że wszelkie spłaty kredytu będzie dokonywał z zastrzeżeniem zwrotu i pod przymusem finansowym. M. S. zaznaczył, że również spłaty dokonywane w przeszłości zostały spełnione z zastrzeżeniem zwrotu i pod przymusem finansowym (pismo kredytobiorcy z dnia 18 grudnia 2017 r. – k. 140).

Odpowiadając na reklamację kredytobiorcy w piśmie z dnia 16 stycznia 2018 r. (...) S.A. wskazał, że łącząca strony umowa kredytu jest ważna i nie ma żadnych podstaw do uznania, że M. S. nie jest zobowiązany do spełnienia świadczeń wynikających z tej umowy (odpowiedź na reklamację – k. 1105).

Wszystkie lokale mieszkalne należące do M. S. i położone na terenie P. stanowiły przedmiot najmu (zeznania powoda M. S. – k. 1227v-1229).

W 2007 r. w ofercie (...) Banku S.A. znajdowały się kredyty hipoteczne udzielane w walucie krajowej, a także waloryzowane kursem franka szwajcarskiego, dolara amerykańskiego oraz euro. Procedura udzielania kredytów hipotecznych, w tym kredytów waloryzowanych kursem waluty obcej składała się z kilku etapów. Na pierwszym etapie, w trakcie kontaktu pracownika banku z klientem lub pośrednikiem, do obowiązków pracownika należało przekazanie obligatoryjnego, jasno sprecyzowanego zestawu informacji na temat oferty kredytów hipotecznych. Na tym etapie wyjaśniano wątpliwości klientów. Po decyzji klienta o kontynuacji procedury, kolejny etap uwzględniał złożenie wniosku kredytowego wraz z wymaganymi przez bank dokumentami. Kolejno następowała analiza wniosku, kończąca się wydaniem przez bank oficjalnej decyzji kredytowej, określającej parametry kredytu na podstawie których był on przyznawany klientowi. Następnym etapem było podpisanie umowy kredytowej w oddziale banku. Po podpisaniu umowy, z reguły klienci byli zobligowani dostarczyć dokumenty niezbędne do uruchomienia kredytu w postaci np. ubezpieczenia nieruchomości czy złożenia wniosku o wpis hipoteki. Kończącym etapem była wypłata środków przez bank, na podstawie odrębnej dyspozycji kredytobiorcy.

W celu udzielenia kredytu waloryzowanego, bank musiał fizycznie dysponować walutą obcą. W celu przeprowadzenia transakcji miał miejsce rzeczywisty obrót walutą tzn. bank nabywał lub sprzedawał walutę na rynku międzybankowym. Ryzyko banku w związku z udzielaniem tego rodzaju kredytów wiązało się z tym, że kurs waluty na rynku międzybankowym był zmienny. Zastosowanie dwóch kursów: kursu kupna i kursu sprzedaży wynikało z tego, że w tym samym czasie kiedy klientowi były wypłacane środki z kredytu bank musiał je nabyć na rynku międzybankowym, kiedy natomiast następowała spłata rat, waluta była sprzedawana na rynku międzybankowym. Wyższy kurs podany w tabeli kursowej nie stanowił dodatkowego zysku dla banku, bowiem odpowiadał on kwocie, jaką bank musiał uiścić na rynku międzybankowym

Pakiet niezbędnych, obligatoryjnych informacji, które miały być przekazane klientowi na wstępnym etapie procedury, dotyczył wyjaśnienia zasad i mechanizmów funkcjonowania kredytu hipotecznego waloryzowanego, tj. wyjaśnienie w jakiej walucie należy wnioskować o kredyt, w jakiej walucie kredyt zostanie wypłacony, jaka będzie waluta waloryzacji, a więc ta wskazana we wniosku kredytowym. Klientów informowano, jaka operacja zostanie przeprowadzona celem uruchomienia kredytu tj. przeliczenie kredytu na zadłużenie w walucie obcej, po jakim kursie przeliczenie nastąpi, w jakiej walucie sporządzony zostanie harmonogram spłat i w jakiej walucie będzie następować spłata rat kredytowych i w odniesieniu do jakiego kursu. Pracownik banku był zobligowany wyjaśnić w szerokim aspekcie ryzyko walutowe, tj. na czym będzie ono polegało i jakie będą jego konsekwencje dla klienta. Klientom obligatoryjnie miała być przedstawiana dwuletnia, historyczna perspektywa kształtowania się kursu walut w tabeli kursowej banku, po to, żeby uzmysłwić, że obszar ryzyka walutowego nie ma charakteru wyłącznie teoretycznego, ale wymiar rzeczywisty, bowiem w tym historycznym ujęciu zawsze były okresy, kiedy waluta odnotowywała wzrost. Następnie omawiano kwestie związane z tabelą kursów walut obcych, gdzie można ją znaleźć, gdzie jest publikowana, jak jest tworzona

i jak czytać poszczególne pozycje (transkrypcja zeznań świadka M. D. – k. 1190-1201; zeznania świadka M. T. – k. 1203v-1204v).

Hipotetyczne raty kapitałowo-odsetkowe ustalone z wyłączeniem postanowień waloryzacyjnych za okres styczeń 2008 r. – grudzień 2018 r. wynosiły 340.600,33 zł, z czego na spłatę kapitału przypadło 244.241,46 zł, natomiast na odsetki 96.358,87 zł. Wpłaty M. S. na poczet spłaty rat kredytowych wniesione w tym okresie wyniosły 525.071,97 zł. Różnica stanowi nadpłatę w wysokości 184.471,64 zł.

Hipotetyczne raty kapitałowo-odsetkowe ustalone z wyłączeniem postanowień waloryzacyjnych za okres styczeń 2008 r. – listopad 2010 r. wynosiły 114.606,52 zł, z czego na spłatę kapitału przypadło 43.241,47 zł, natomiast na odsetki 71.365,05 zł. Wpłaty M. S. wniesione w PLN na poczet spłaty rat kredytowych w tym okresie wyniosły 146.002,61 zł. Różnica stanowi nadpłatę w wysokości 31.396,09 zł.

Hipotetyczne raty kapitałowo-odsetkowe ustalone z wyłączeniem postanowień waloryzacyjnych za okres grudzień 2010 r. – grudzień 2018 r. wynosiły 225.993,81 zł, co po przeliczeniu do CHF kursem średnim z tabel NBP z daty wymagalności raty wynosiło 62.650,81 CHF. Na spłatę kapitału przypadło 200.999,99 zł, natomiast na odsetki 24.993,82 zł. Wpłaty M. S. wniesione w CHF na poczet spłaty rat kredytowych w tym okresie wyniosły 104.642,74 CHF. Różnica stanowi nadpłatę w wysokości 41.991,93 CHF (opinia biegłego sądowego z zakresu zarządzania, ekonomii, finansów i księgowości K. N. – k. 1329-1367).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wyżej wskazanych dowodów w postaci dokumentów i ich odpisów, zeznań świadków M. D. i M. T., przesłuchania powoda M. S. oraz opinii biegłego sądowego z zakresu zarządzania, ekonomii, finansów i księgowości K. N..

Sąd uznał przedstawione dokumenty i ich odpisy za wiarygodny materiał dowodowy. Strony nie kwestionowały ich autentyczności ani prawdziwości, a Sąd nie znalazł podstaw do ich podważenia z urzędu. Pozostałe dokumenty przedkładane przez strony, które nie zostały przywołane powyżej, ostatecznie nie miały znaczenia dla rozpoznania niniejszej sprawy. Należy wyraźnie zaznaczyć, że przedmiotem sprawy są konkretne stosunki prawne, a nie całokształt okoliczności ekonomiczno-społecznych istniejących w danym momencie lub w przeszłości. Posługiwanie się przez strony tego typu dokumentami w żadnym stopniu nie przyczynia się do wyjaśnienia istoty postępowania i jest całkowicie zbędne.

Mimo oddalenia powództwa podstawą ustaleń faktycznych w niniejszej sprawie była m.in. opinia sporządzona przez biegłego sądowego z zakresu zarządzania, ekonomii, finansów i księgowości K. N.. Opinia sporządzona została przez właściwą osobę, posiadającą odpowiednie kwalifikacje, a zawarte w niej wnioski zostały poparte logiczną i spójną argumentacją, którą biegły oparł na analizie dokumentacji znajdującej się w aktach sprawy oraz przeprowadził odpowiednie wyliczenia.

Za wiarygodne w całości Sąd uznał zeznania świadków M. D. i M. T.. Należy zauważyć, że wskazane wyżej osoby nie były naocznymi świadkami podpisania przez strony dokumentu w postaci umowy kredytu, a także nie brały udziału w czynnościach poprzedzających zawarcie umowy. Zeznania świadków dotyczyły przede wszystkim praktyki bankowej i obowiązujących u pozwanego procedur.

Za wiarygodne częściowo Sąd uznał zeznania powoda M. S.. Sąd odmówił wiarygodności zeznaniom powoda w części, w jakiej próbował on umniejszyć swoją wiedzę dotyczącą kredytów waloryzowanych kursem waluty obcej. Za niewiarygodne należało uznać twierdzenie M. S., jakoby myślał, że raty kredytu będą wyliczane według kursu średniego NBP. Skoro powód sam przyznał, że przed podpisaniem dokumentu umowy zapoznał się z jego treścią, to mało prawdopodobnym wydaje się, aby nie wiedział, że spłata raty będzie dokonywana w złotych po uprzednim jej przeliczeniu według kursu sprzedaży danej waluty obcej określonym w tabeli kursowej (...) Banku S.A. na dzień spłaty z godziny 14:50, zaś wypłata kredytu wyrażonego w walucie obcej nastąpi w złotych według kursu kupna waluty z tabeli kursowej (...) Banku S.A. Powyższe postanowienia zostały bowiem zawarte w treści umowy kredytu. W żadnym miejscu umowa kredytu nie odwoływała się natomiast do kursu średniego NBP. Ponadto w chwili zawierania

przedmiotowej umowy powód był już stroną dwóch umów o kredyt hipoteczny w walucie CHF, a zatem wiedział jak będą wyliczane raty kredytu oraz miał świadomość zmienności kursu CHF i związanego z tym ryzyka, o czym będzie jeszcze mowa.

Sąd nie dał również wiary zeznaniom powoda w zakresie, w jakim wskazał, że nieruchomości, na zakup których zaciągnął kredyty były nabywane dla niego i jego rodziny w celu zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych. Sąd nie miał wątpliwości, że nieruchomości te zostały nabyte w celu oddania ich w najem i czerpania z tego tytułu określonych korzyści majątkowych. Kredytobiorca działał zatem w celach inwestycyjnych, o czym będzie jeszcze mowa w dalszej części uzasadnienia.

Na rozprawie w dniu 30 września 2020 r. powód cofnął wniosek o dopuszczenie dowodu z zeznań świadka D. R. (k. 1293).

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo nie było zasadne. W niniejszej sprawie powód wystąpił z roszczeniem o zapłatę kwot 178.925,49 zł i 105.272,75 CHF wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od kwot 178.925,49 zł i 93.587,40 CHF od dnia 20 grudnia 2017 r. do dnia zapłaty i od kwoty 11.685,35 CHF od dnia 6 grudnia 2019 r. do dnia zapłaty – tytułem nienależnych świadczeń na podstawie art. 410 k.c. oraz o ustalenie, że umowa nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF z dnia 20 grudnia 2007 r. jest nieważna.

Dla przypomnienia należy wskazać, że w dniu 20 grudnia 2007 r. powód zawarł z poprzednikiem prawnym pozwanego umowę o kredyt hipoteczny waloryzowany kursem CHF. Na mocy zawartej umowy bank udzielił powodowi kredytu w kwocie 754.209,54 zł na okres 360 miesięcy od dnia 20 grudnia 2007 r. do dnia 28 grudnia 2037 r. na zasadach określonych w umowie i „Regulaminie udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych w ramach (...)”. Kredyt został zaciągnięty w celu refinansowania dwóch kredytów hipotecznych udzielonych przez (...) Bank S.A. w W. – Oddział (...), refinansowania kredytu budowlano-hipotecznego udzielonego przez Bank (...) S.A., finansowania przedpłat na poczet budowy i nabycia lokalu mieszkalnego nr (...), położonego w P. przy ul. (...) oraz pokrycia składki ubezpieczenia kredytu od utraty pracy i poważnego zachorowania (§ 1 ust. 1A umowy). Kredyt był waloryzowany kursem kupna waluty w CHF według tabeli kursowej (...) Banku S.A. Kwotę kredytu wyrażoną w CHF określono na podstawie kursu kupna waluty CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A. z dnia i godziny uruchomienia kredytu/transzy kredytu (§ 1 ust. 3 i 3A umowy). Kredytobiorca zobowiązał się do spłaty kapitału wraz z odsetkami miesięcznie w ratach kapitałowo-odsetkowych w terminach i kwotach zawartych w harmonogramie spłat (§ 10 ust. 1 umowy). Raty kapitałowo-odsetkowe oraz raty odsetkowe miały być spłacane w złotych po uprzednim ich przeliczeniu wg kursu sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A. obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14:50 (§ 10 ust. 5 umowy). Kredyt oprocentowany był według zmiennej stopy procentowej, która w dniu wydania decyzji kredytowej ustalona została w wysokości określonej w § 1 ust. 8. Wysokość zmiennej stopy procentowej w dniu wydania decyzji kredytowej ustalona została jako stawka bazowa LIBOR 3M dla waluty, w której został udzielony kredyt (§ 9 ust. 1-2 umowy).

W polskim systemie prawnym można wyróżnić trzy rodzaje kredytów z udziałem waluty obcej: kredyt indeksowany, kredyt denominowany i kredyt walutowy. W niniejszej sprawie mamy do czynienia z kredytem indeksowanym kursem waluty obcej, który to kredyt udzielany jest w walucie polskiej, przy czym na dany dzień (najczęściej dzień uruchomienia kredytu) kwota kapitału kredytu (lub jej część) przeliczana jest na walutę obcą według bieżącego kursu wymiany waluty, która to kwota stanowi następnie podstawę ustalania wysokości rat kapitałowo-odsetkowych. Wysokość kolejnych rat kapitałowo-odsetkowych określana jest zatem w walucie obcej, ale ich spłata dokonywana jest w walucie polskiej po przeliczeniu według kursu wymiany walut na dany dzień (najczęściej na dzień spłaty).

W ocenie Sądu nieprawidłowe jest zrównywanie kredytów indeksowanych i denominowanych z kredytami walutowymi, ponieważ kredyty indeksowane i denominowane to w rzeczywistości kredyty w walucie polskiej. Należy zauważyć, że w niniejszej sprawie bank wypłacił kredytobiorcy kredyt w złotych polskich. Spłata kredytu do dnia 21

grudnia 2010 r. również następowała w złotych polskich. Oznacza to, że kredyt wypłacony powodowi przez pozwanego został w istocie udzielony w polskich złotych, a zatem nie był kredytem walutowym.

W ocenie Sądu istota sprawy sprowadzała się do dokonania kontroli incydentalnej umowy zawartej pomiędzy powodem a poprzednikiem prawnym pozwanego pod kątem niedozwolonych postanowień w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. Przepis ten stanowi, że postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Kontrola abuzywności postanowień umowy wyłączona jest jedynie w przypadku spełnienia jednej z dwóch przesłanek negatywnych, tj. gdy postanowienie umowne zostało indywidualnie uzgodnione z konsumentem oraz postanowienie umowne określa główne świadczenia stron i jest sformułowane w sposób jednoznaczny.

Norma wynikająca z powołanego wyżej przepisu jest wyrazem implementacji dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.U.UE.L.1993.95.29). W ocenie Sądu zasad wykładni art. 385¹ § 1 k.c. należy zatem poszukiwać także w tym akcie wspólnotowym, jak również w orzecznictwie odwołującym się do tego aktu. Konieczne jest przy tym zastrzeżenie, że powołana dyrektywa określa minimalne wymogi ochrony konsumentów, pozostawiając ustawodawstwu krajowemu możliwość ustanowienia większego zakresu tej ochrony. Zasada ta wynika wprost z preambuły dyrektywy, która w tej części stanowi, że Państwa Członkowskie w poszanowaniu postanowień Traktatu powinny mieć możliwość zapewnienia konsumentom wyższego poziomu bezpieczeństwa poprzez wprowadzenie przepisów prawa krajowego bardziej rygorystycznych niż przewidziane w niniejszej dyrektywie oraz skonkretyzowana jest w jej art. 8. W konsekwencji reguły wynikające z powołanej dyrektywy wyznaczają nieprzekraczalne granice standardów umów zawieranych z konsumentami.

Dla porządku należy wskazać, że postanowienia określające sposób ustalania kursu waluty obcej, które składają się na klauzulę indeksacyjną zawartą w umowie kredytu stanowią określenie głównych świadczeń stron. W takim przypadku kontrola abuzywności postanowień umowy mogłaby zostać dokonana jedynie w przypadku stwierdzenia, że postanowienie to nie zostało sformułowane w sposób jednoznaczny.

W uzasadnieniu wyroku z dnia 30 września 2020 r. (I CSK 556/18, LEX nr 3126114) Sąd Najwyższy wskazał, że „zastrzeżone w umowie kredytu złotowego indeksowanego do waluty obcej klauzule, a zatem także klauzule zamieszczone we wzorcach umownych kształtujące mechanizm indeksacji określają główne świadczenie kredytobiorcy. W konsekwencji w ten sposób należy też ocenić postanowienie (część postanowienia) stanowiące część mechanizmu indeksacyjnego, określające sposób oznaczenia kursu miarodajnego dla przeliczenia walutowego”. Obecnie pogląd ten dominuje w orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17, LEX nr 2642144; z dnia 9 maja 2019 r., I CSK 242/18, LEX nr 2690299; z dnia 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, LEX nr 2771344 i z dnia 2 czerwca 2021 r., I CSKP 55/21, LEX nr 3219740). Należy zauważyć, że wcześniej Sąd Najwyższy stał na stanowisku, że klauzule waloryzacyjne nie należą do postanowień określających główne świadczenia stron w rozumieniu art. 385¹ § 1 zd. 2 k.c. oraz art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13, ale że są to jedynie postanowienia, które w sposób pośredni są z nimi związane przez wywieranie wpływu na wysokość świadczenia głównego. Sąd w niniejszym składzie podziela pierwszy z zaprezentowanych wyżej poglądów przyjmując, że ustalenie w umowie zasad, na podstawie jakich ma dojść do wypłaty kwoty kredytu i spłaty poszczególnych rat, poprzez odniesienie ich do ustalnego przez bank kursu waluty, stanowi określenie głównych świadczeń stron.

Uznanie przez Sąd, że postanowienia określające sposób ustalania kursu waluty obcej, które składają się na klauzulę indeksacyjną zawartą w umowie kredytu stanowią określenie głównych świadczeń stron nie oznacza, jak już wyżej wskazano, że nie można dokonać kontroli tych postanowień pod kątem ich abuzywności. Postanowienia określające główne świadczenia stron nie podlegają bowiem takiej kontroli jedynie pod warunkiem, że zostały sformułowane w sposób jednoznaczny (art. 385¹ § 1 zd. 2 k.c.).

Abstrahując od powyższego należało zauważyć, że Sąd nie mógł dokonać w niniejszej sprawie kontroli incydentalnej umowy zawartej pomiędzy powodem a poprzednikiem prawnym pozwanego pod kątem niedozwolonych postanowień w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., albowiem podstawowym warunkiem umożliwiającym badanie, czy konkretny zapis umowny jest niedozwoloną postanowieniem umownym, jest konsumencki charakter umowy, który w ocenie Sądu w niniejszej sprawie nie zachodził.

Odnosząc się do warstwy definicyjnej pojęcia „konsument”, wskazać należy na przepis art. 22¹ k.c. w brzmieniu obowiązującym w dacie zawarcia umowy przez strony, zgodnie z którym za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. Aktualnie przepis ten został zmodyfikowany i jego treść wskazuje, że za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą z przedsiębiorcą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową.

Zgodnie z przywołaną definicją ustawową, konsumentem można być wyłącznie w zakresie czynności prawnych niezwiązanych bezpośrednio z własną działalnością gospodarczą lub zawodową. Decyduje brak związku danej czynności z wymienioną działalnością, a nie to, czy taka działalność jest w ogóle prowadzona przez osobę dokonującą czynności prawnej. Do uznania, że mamy do czynienia z konsumentem, wystarczy brak bezpośredniego związku czynności z działalnością gospodarczą lub zawodową; istnienie pośredniego związku nie wyklucza zatem uznania danej osoby za konsumenta (K. Osajda (red.), P. Miłośnik, „Kodeks cywilny, Komentarz”, wyd. 20, 2018, Legalis).

Dla kwalifikacji osoby fizycznej jako konsumenta nie jest konieczne, by nie prowadziła ona w ogóle działalności gospodarczej lub zawodowej – by nie była przedsiębiorcą. Istotne jest natomiast to, aby dokonywana przez nią, konkretna czynność prawna, która ma przesądzać o jej kwalifikacji jako konsumenta w ramach danego stosunku prawnego, nie dotyczyła bezpośrednio jej ewentualnej działalności gospodarczej. Za konsumenta można uznać zarówno osobę fizyczną dokonującą czynności prawnej niezwiązanej w żaden sposób z jej działalnością profesjonalną, jak i czynności związanej co prawda z tą działalnością, ale tylko pośrednio. Odróżnienie czynności bezpośrednio związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą lub zawodową od czynności związanych z nią jedynie pośrednio następuje istotnych trudności (zob. E. Gniewek, P. Machnikowski (red.), „Kodeks cywilny. Komentarz”, Wyd. 8, Warszawa 2017). Formulowane przez doktrynę kryteria mające służyć ich rozróżnieniu nie są jednolite (por. T. Pajor, w: M. Pyziak-Szafnicka (red.), „Kodeks”, 2014, s. 263). Z punktu widzenia przyczyn przemawiających za potrzebą ochrony konsumenta, najodpowiedniejsze wydaje się kryterium odwołujące się do zbieżności typu i przedmiotu danej transakcji z zakresem ewentualnej działalności gospodarczej lub zawodowej osoby, która miałaby być kwalifikowana jako konsument.

W orzecznictwie akcentuje się potrzebę oceny celu w jakim dana osoba zawiera czynność prawną dla rozstrzygnięcia kwalifikacji osoby fizycznej jako konsumenta. Sąd Okręgowy podziela pogląd, zgodnie z którym cel jakim zasadniczo powinien kierować się konsument to zaspokajanie potrzeb własnych, osobistych, „prywatnych” podmiotu, jego rodziny, domowników, zapewnienie funkcjonowanie gospodarstwa domowego. By czynność miała konsumencki charakter powinna pozostawać w określonej relacji z rolą społeczną konsumenta (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 26 września 2007 r., IV CSK 122/07, LEX nr 440804 i Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 28 kwietnia 2015 r., VI ACa 775/14, LEX nr 1712704). Uprawnione jest zatem stwierdzenie, że konsumentem nie jest osoba podejmująca działania niezwiązane bezpośrednio z konsumpcją dóbr.

Z kolei pojęcie działalności gospodarczej definiuje art. 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej, według którego działalnością gospodarczą jest zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły.

W orzecznictwie podkreślono, że z działalnością gospodarczą mamy do czynienia wówczas, gdy działania podmiotu wykazują zawodowy, czyli stały, charakter, podporządkowanie regułom zysku i opłacalności (lub zasadzie racjonalnego gospodarowania) oraz uczestnictwo w działalności gospodarczej (w obrocie gospodarczym) (por.

uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2005 r., III CZP 88/04, OSNC 2006, nr 1, poz. 5, LEX nr 143136). Istnienie bezpośredniego związku między czynnością prawną a działalnością gospodarczą lub zawodową podmiotu dokonującego czynności oznacza, że podmiot ten występuje w istocie w roli przedsiębiorcy, a zatem nie może być jednocześnie uważany za konsumenta (por. „Zielona księga. Optymalna wizja Kodeksu cywilnego w Rzeczypospolitej Polskiej”, red. Z. Radwański, Warszawa 2006, s. 39). Definicja konsumenta w kontekście definicji działalności gospodarczej ma charakter funkcjonalny, kładąc nacisk na pełnioną przez jednostkę w określonym układzie sytuacyjnym rolę ekonomiczną. Kluczowy jest zatem charakter podejmowanej aktywności.

Nawet autorzy opowiadający się za szerokim ujęciem pojęcia konsumenta nie kwestionują, iż gospodarczy cel podjętego działania wyklucza, by dokonujący zakupu mógł być traktowany jako konsument. Jednocześnie wąskie ujęcie pojęcia konsumenta prowadzi do wniosku, iż jest nim ten, kto nie będąc przedsiębiorcą, w drodze zawartej umowy, zaspokaja swoje potrzeby rodzinno-domowe (por. W.J. Katner, w: W.J. Katner, M. Stahl, W. Nykiel, „Umowa sprzedaży w obrocie gospodarczym. Zagadnienia prawa cywilnego, administracyjnego i podatkowego”, Warszawa 1996, s. 31). Powyższa definicja ukazuje cel, jakim zasadniczo powinien kierować się konsument, tj. zaspokajanie potrzeb własnych, osobistych, „prywatnych” podmiotu, jego rodziny, domowników, ma zapewniać funkcjonowanie gospodarstwa domowego.

Do kwestii kwalifikacji podmiotu jako konsumenta zgodnie z art. 22⁽¹⁾ k.c. Sąd Apelacyjny w Warszawie odniósł się także w wyroku z dnia 19 listopada 2019 r. w sprawie o sygn. akt I ACa 216/19, w którym zwrócił uwagę, że kwestia braku bezpośredniego związku między dokonaną przez dany podmiot czynnością prawną a jego działalnością gospodarczą lub zawodową jest kryterium najistotniejszym i najbardziej charakterystycznym dla pojęcia konsumenta. Działalność gospodarczą charakteryzuje chęć zysku i nie ma działalności gospodarczej tam, gdzie nie występuje motyw zysku. (Sokołowski T., „Komentarz do art.22⁽¹⁾ Kodeksu cywilnego”, w: Kidyba A. (red.), Gawlik Z., Janiak A., Jedliński A., Kopaczyńska-Pieczniak K., Niezbecka E., Sokołowski T., Kodeks cywilny. Komentarz. Tom I. Część ogólna., WKP, 2012). Według Sądu Apelacyjnego uwzględniając kryterium typowości zastanowić się trzeba, czy konkretna czynność prawna jest bezpośrednio powiązana z prowadzoną działalnością gospodarczą lub zawodową kupującego. W orzecznictwie wskazuje się, że umowa konsumencka z reguły ma zmierzać do zaspokajania potrzeb własnych, osobistych, „prywatnych” podmiotu, jego rodziny, domowników, także przyjaciół lub znajomych lub ma zapewniać funkcjonowanie gospodarstwa domowego – takie stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 26 września 2007 r., IV CSK 122/07, OSNC-ZD 2008/3/74. W powołanym orzeczeniu Sąd Apelacyjny podkreślił nadto, że zgodnie z dyrektywą 2011/83/UE, a konkretnie z art. 2 ust. 1 pojęcie konsumenta oznacza każdą osobę fizyczną, która w umowach objętych tą dyrektywą działa w celach niezwiązanych z działalnością handlową, gospodarczą, rzemieślniczą czy wolnym zawodem. Trybunał Sprawiedliwości w wyroku z dnia 20 stycznia 2005 r., wydanym w sprawie C-464/01 J. G. przeciwko (...) AG, wypowiedział się, że „osoba, która zawiera umowę dotyczącą towaru przeznaczonego do użytku po części gospodarczego, a po części niezwiązanego z jej działalnością gospodarczą, nie ma prawa powoływać się na dobrodziejstwo przepisów art. 13 do 15 tej konwencji (brukselskiej), z wyjątkiem sytuacji, gdy użytek gospodarczy jest na tyle marginalny, iż odgrywa jedynie nikłą rolę w ogólnym kontekście danej transakcji, przy czym bez znaczenia pozostaje fakt, iż pozagospodarczy aspekt ma charakter dominujący”. Zatem jeżeli umowa została zawarta w celu zaspokojenia potrzeb działalności gospodarczej i to w istotnym zakresie, to nie można tej okoliczności pominąć, nawet wówczas, gdy pozagospodarczy (mieszkalny) aspekt transakcji ma charakter dominujący (tak: Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 19 listopada 2019 r., sygn. akt I ACa 216/19, LEX nr 2761609).

Z powyższego jasno więc wynika, że umowa konsumencka ma zmierzać do zaspokajania potrzeb własnych, osobistych, „prywatnych” podmiotu, jego rodziny, domowników, także przyjaciół lub znajomych lub ma zapewniać funkcjonowanie gospodarstwa domowego i ten warunek, zdaniem Sądu, w niniejszej sprawie nie został spełniony.

Należy przypomnieć, że przedmiotowa umowa kredytu została zawarta w celu refinansowania dwóch kredytów hipotecznych udzielonych przez (...) Bank S.A. w W. – Oddział (...), refinansowania kredytu budowlano-hipotecznego udzielonego przez Banki (...) S.A., finansowania przedpłat na poczet budowy i nabycia lokalu mieszkalnego nr (...), położonego w P. przy ul. (...) (ul. (...)) oraz pokrycia składki ubezpieczenia kredytu od utraty pracy i poważnego

zachorowania. Kredyty, które podlegały konsolidacji zostały zaciągnięte w celu nabycia trzech lokali mieszkalnych położonych w P. przy ul. (...), ul. (...) i ul. (...).

Powód podnosił w niniejszym postępowaniu, że powyższe lokale mieszkalne zostały nabyte w celu zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych – dwa z nich miały zostać zakupione dla niego, trzeci zaś lokal dla jego ojca. Z zeznań powoda wynika, że po ukończeniu (...)roku życia wyjechał on z rodzicami do Niemiec, które to państwo stanowiło jego główne centrum życiowe. Po pewnym czasie przeprowadził się do Kanady, gdzie uzyskał licencjat. Powód powrócił do Polski po ukończeniu 21 roku życia i zamieszkał w K., gdzie podjął 2-letnie studia uzupełniające. W 2004 r. ponownie wyjechał za granicę. Do czerwca 2012 r. M. S. mieszkał i pracował w B.. Następnie wrócił do kraju i zamieszkał w K.. W ocenie Sądu nie ulega wątpliwości, że powód zawarł przedmiotową umowę kredytu w celu konsolidacji trzech kredytów zaciągniętych na zakup lokali mieszkalnych oraz nabycia nieruchomości z przeznaczeniem na wynajem, a co za tym idzie w celu czerpania zysków z wynajmu. Przedmiotowa umowa kredytu miała zatem cel gospodarczy. Należy zauważyć, że ostatecznie M. S. nie zamieszkał w żadnym z wyżej wymienionych lokali mieszkalnych położonych na terenie P.. Powód przez większą część swojego życia przebywał poza granicami Polski, gdzie znajdowało się jego centrum życiowe, a po powrocie do kraju zamieszkał w K.. Również jego ojciec nigdy nie mieszkał w przedmiotowych lokalach. M. S. wskazał w swoich zeznaniach, że jego ojciec nadal pracuje za granicą, tj. w Kanadzie. Niewiarygodne jest zatem twierdzenie kredytobiorcy, że nabył mieszkanie w celu zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych członka rodziny, skoro jego ojciec od wielu lat mieszka i pracuje poza granicami Polski. Umowy były zawierane w 2007 r., a w swoich zeznaniach złożonych na rozprawie w dniu 15 stycznia 2020 r., a zatem po 13 latach, powód przyznał, że ojciec nadal mieszka w Kanadzie.

Sąd miał również na uwadze treść wniosku powoda o karencję w spłacie kredytu znajdujący się na k. 720, w którym M. S. wskazał, że nie może terminowo spłacać rat kredytu, albowiem przez ostatni rok lokatorzy mieszkań, które wynajął nie płacili czynszu bądź robili to z opóźnieniem. M. S. podniósł ponadto, że pięć mieszkań, które wymagają remontów po wyprowadzkach lokatorów oraz spłacanie zadłużeń po lokatorach spowodowały, że płynność jego finansów została zachwiana. Z powyższego pisma wynika, że powód jest właścicielem pięciu, a nie trzech lokali mieszkalnych i że wszystkie te lokale stanowią przedmiot najmu. Dowodzi to, że M. S. nabywał mieszkania, które następnie oddawał w najem. Zaciąganie kredytów w celu zakupu nieruchomości stanowiło inwestycję powoda, która miała przynosić mu określone korzyści. Celem powoda przy zawieraniu przedmiotowej umowy kredytu w dniu 20 grudnia 2007 r. nie było zatem zaspokojenie jego własnych potrzeb mieszkaniowych bądź potrzeb mieszkaniowych najbliższych członków jego rodziny. Działalność powoda charakteryzowała wyłącznie chęć zysku.

W ocenie Sądu z uwagi na gospodarczy cel czynności konsumentem nie jest osoba zawierająca nawet tylko jednorazowo umowę zastrzegającą dla niej osiągnięcie celu gospodarczego. W uzasadnieniu wyroku z dnia 14 lutego 2013 r. (II CSK 351/12, LEX nr 1318350) Sąd Najwyższy wskazał, że „wynajmowanie przez właściciela trzech lokali mieszkalnych i zapowiedziany zamiar wydzierżawienia innych lokali w celu ich wynajęcia, stanowi przedsięwzięcie o skali wystarczającej do uznania najmu lokali za działalność gospodarczą”. Sąd w pełni podziela wyrażony wyżej pogląd.

W orzecznictwie sądów administracyjnych wskazuje się, że w przypadku umów najmu czy dzierżawy należy uwzględnić wszelkie okoliczności faktyczne towarzyszące tej aktywności i dopiero wówczas dokonać odpowiedniej kwalifikacji takiej działalności. Sądy te wskazują, że zorganizowany sposób działania w obrocie gospodarczym oznacza prowadzenie działalności w sposób metodyczny, systematyczny i uporządkowany, który wiąże się z planowanym charakterem działań i realizacją poszczególnych zamierzeń w sposób ciągły (por. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 15 stycznia 2019 r., II FSK 14/17, LEX nr 2678222; wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 8 maja 2018 r., II FSK 887/16, LEX nr 2499612). W niniejszej sprawie powód prowadzi na własny rachunek i ryzyko, zarobkowy, zorganizowany i ciągły wynajem lokali, co uzasadnia zakwalifikowanie tej aktywności jako działalności gospodarczej w zakresie najmu lokali. Działania powoda przy znacznej ilości wynajmowanych lokali mieszkalnych (z pisma na k. 720 wynika, że powód wynajmował pięć lokali) nie mogły mieć ze swej istoty charakteru przypadkowego i incydentalnego. Wymagały one bowiem podejmowania szeregu zaplanowanych i przemyślanych czynności, takich jak choćby zaciąganie kredytów na zakup kolejnych lokali.

Brak posiadania przez powoda w dacie zawierania przedmiotowej umowy statusu konsumenta w rozumieniu art. 22¹ k.c. czynił bezprzedmiotową dalszą weryfikację zaistnienia pozostałych przesłanek umożliwiających kontrolę zapisów umownych pod kątem ich niedozwolonego charakteru. Co już bowiem zasygnalizowano na wstępie, do uznania konkretnego postanowienia za „niedozwolone postanowienie umowne” w rozumieniu przepisu art. 385¹ § 1 k.c. wymagane jest kumulatywne spełnienie wszystkich przesłanek objętych jego dyspozycją.

W niniejszym postępowaniu powód powoływał się również na nieważność umowy kredytu wskazując, że jest ona sprzeczna z ustawą Prawo bankowe oraz z zasadami współżycia społecznego.

Nieważna jest czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, że na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy (art. 58 § 1 k.c.). Nieważna jest również czynność prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego (art. 58 § 2 k.c.).

Zgodnie z treścią art. 353¹ k.c., strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego.

Zgodnie zaś z art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz.U.2002.72.665 t.j.), w brzmieniu obowiązującym w dacie zawarcia umowy pomiędzy stronami, przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. W myśl art. 69 ust. 2 Prawa bankowego, umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności: 1) strony umowy, 2) kwotę i walutę kredytu, 3) cel, na który kredyt został udzielony, 4) zasady i termin spłaty kredytu, 5) wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany, 6) sposób zabezpieczenia spłaty kredytu, 7) zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu, 8) terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych, 9) wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje oraz 10) warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

Nie budzi wątpliwości dopuszczalność konstrukcji kredytu indeksowanego z perspektywy art. 69 Prawa bankowego. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 22 stycznia 2016 r. (I CSK 1049/14, LEX nr 2008735) wskazał, że „umowa kredytu bankowego jest umową nazwaną (art. 69 Prawa bankowego). Jej elementów konstrukcyjnych należy poszukiwać w art. 69 ust. 1 Prawa bankowego. Oznacza to, że – używając syntetycznej formuły – bank zobowiązuje się do wydania określonej sumy pieniężnej, a kredytobiorca do zwrotu wykorzystanej sumy kredytu i zapłacenia odsetek kapitałowych”. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 11 grudnia 2019 r. (V CSK 382/18, LEX nr 2771344) potwierdził, że „umowa kredytu indeksowanego (in casu przewidującego spread walutowy) mieści się w konstrukcji ogólnej umowy kredytu bankowego i stanowi jej możliwy wariant (art. 353¹ k.c. w związku z art. 69 ustawy Prawo bankowe)”. Zarówno w orzecznictwie Sądu Najwyższego, jak i Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej nie kwestionowano nigdy samej dopuszczalności stosowania w umowach kredytu mechanizmu indeksacji, ale transparentność klauzul kształtujących ten mechanizm.

W ocenie Sądu przedmiotowa umowa określa wszystkie niezbędne elementy umowy kredytu przewidziane w art. 69 ust. 1 i 2 ustawy Prawo bankowe. Strony określiły w umowie kwotę kredytu, jego przeznaczenie, okres kredytowania, terminy i zasady jego zwrotu przez powoda, a także oprocentowanie kredytu i opłaty oraz prowizje związane z jego udzieleniem. Zapisy umowy zawierały również walutę waloryzacji kredytu (CHF), która była zresztą tożsama z tą, o którą wnioskował powód we wniosku kredytowym.

Należy zauważyć, że kwota kredytu była wyrażona w walucie polskiej. W tej walucie kredyt został również wypłacony i były spłacane jego raty, choć zgodnie z harmonogramem, wysokość rat była określona w CHF. W ocenie Sądu indeksacja stanowiła – zgodnie z wolą stron, dodatkowe postanowienie umowne, dopuszczalne przez prawo i

mieszczące się w ramach swobody umów. Bank spełnił swoje świadczenie a powód wykorzystał kredyt zgodnie z celem umowy. Obowiązkiem kredytobiorcy zgodnie z umową jest zwrot kredytu w złotych wraz z ustalonym oprocentowaniem oraz w określonej umową ilości równych rat kapitałowo-odsetkowych. W ocenie Sądu zachowane zostały zatem minimalne wymagania umowy kredytu określone w art. 69 ustawy Prawo bankowe.

W rezultacie Sąd doszedł do przekonania, że zawarta przez strony umowa kredytu waloryzowanego do waluty CHF była ważna, gdyż brak było podstaw by stwierdzić jej niezgodność z przepisami prawa, czy naturą i istotą umowy kredytu.

Sąd nie dopatrywał się również naruszenia przez stronę pozwaną zasad współżycia społecznego. Nie ulega wątpliwości, że strona zawierająca umowę dla celów zaspokojenia własnych potrzeb w ramach prywatnej konsumpcji podlega przepisom mającym na celu ochronę konsumentów, ponieważ jest słabszą stroną w relacjach z przedsiębiorcą. Bank, który prowadzi profesjonalną działalność gospodarczą oferuje na szeroką skalę produkty bankowe, w tym kredyty, a także korzysta z pomocy zatrudnionych przez siebie prawników. Z kolei konsument często zmuszony okolicznościami życiowymi poszukuje źródła finansowania m.in. w celu zaspokojenia własnych potrzeb mieszkaniowych. Zgłaszając się do banku otrzymuje gotowy wzorzec umowy, który może podpisać i uzyskać kredyt albo odmówić i nie otrzymać w ogóle pieniędzy. Sąd ustalił jednak, że powodowi nie przysługuje w niniejszym postępowaniu status konsumenta, a tym samym nie może być on traktowany jako podmiot wymagający szczególnej ochrony.

Należy zauważyć, że przedmiotowa umowa została zawarta przez powoda przy udziale doradcy finansowego (...). Mimo, iż M. S. nie mieszkał w Polsce, to pozostawał z doradcą w stałym kontakcie telefonicznym i mailowym. W prowadzonej korespondencji zadawał pytania i mógł prosić o wyjaśnienie niejasnych zapisów. Nie można zapominać, że w chwili zawierania przedmiotowej umowy powód był już stroną dwóch umów o kredyt hipoteczny w walucie CHF, a zatem miał świadomość zmienności kursu CHF i związanego z tym ryzyka. Kredytobiorca wiedział po jakich kursach przeliczane są jego zobowiązania z tamtych umów. Ponadto M. S. złożył oświadczenie, że jest świadomy konsekwencji wynikających z niekorzystnych wahań kursu złotego do waluty obcej i że wahania te będą miały wpływ na wzrost kosztów obsługi kredytu. Pomimo braku możliwości uzyskania kredytu w PLN powód nie zaniechał planów nabycia trzech lokali mieszkalnych, które jak już wcześniej ustalono, nie stanowiły źródła zaspokojenia jego potrzeb mieszkaniowych. Lokale te były inwestycją, w realizacji której kredytobiorca zdecydował się zaakceptować proponowane mu przez bank warunki. Ponadto skorzystanie przez powoda z korzystniejszej stawki oprocentowania w walucie obcej związane było z ponoszeniem ryzyka kursowego, na które M. S. godził się korzystając z takiej formy kredytu. W tych okolicznościach nie można przyjąć, aby została naruszona treść art. 353⁽¹⁾ k.c.

Ostatecznie Sąd uznał, że nie mogło być mowy o nieważności umowy kredytowej, albowiem umowa ta nie była sprzeczna z ustawą, a także nie była sprzeczna z zasadami współżycia społecznego czy naturą zobowiązania.

Mając na uwadze powyższe okoliczności, Sąd oddalił w całości powództwo jako niezasadne.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Strona przegrywająca sprawę - powód M. S. obowiązany jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. Szczegółowe wyliczenie tych kosztów Sąd pozostawił referendarzowi sądowemu, stosownie do treści art. 108 § 1 zdanie drugie k.p.c.